herpy

ŻABY

Rogatnica malajska

Megophrys nasuta

Megophrys nasuta to duża żaba o kształcie liścia z lasów deszczowych Azji Południowo-Wschodniej, gdzie leży nieruchomo w ściółce i czeka na zdobycz. Samice osiągają do 13 cm, a pysk i górne powieki są wyciągnięte w spiczaste wyrostki, przez co zwierzę przypomina zwiędły liść. Gatunek jest delikatny, zwłaszcza osobniki odłowione z natury, i wymaga chłodnego, wilgotnego i dobrze wentylowanego terrarium.

Rodzina: Megophryidae Nazwa angielska: Large Horned Frog Dawna nazwa: *Pelobatrachus nasutus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**8-13 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-24 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**70-95%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Dojrzałość płciowa	**9-36 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**300-2 400**
Czas do wyklucia	**12 dni**
Okres larwalny	**90-210 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Megophrys nasuta to masywna żaba z szeroką głową i kanciastym ciałem, dzięki któremu przypomina suchy liść na dnie lasu. Pysk i górne powieki są wyciągnięte w spiczaste, trójkątne wyrostki, a wzdłuż grzbietu biegną dwie pary wąskich fałdów skórnych. Nazwa gatunkowa nasuta nawiązuje do długiego, trójkątnego wyrostka skórnego na czubku pyska. Barwa podstawowa jest jasno- do ciemnobrązowej, często czerwonawa, z nieregularnym ciemnym rysunkiem i rozproszonymi

guzkami na grzbiecie. Gardło jest ciemne, u niektórych osobników ceglastoczerwone lub pomarańczowe z czarnym albo kremowym marmurkowaniem, a kończyny są poprzecznie prążkowane. Palce dłoni nie mają błony pławnej, a palce stóp tylko szczątkową.

Płcie bardzo różnią się wielkością. Samice osiągają około 13 cm od pyska do kloaki, są masywniejsze i bardziej zaokrąglone, ze stosunkowo większą głową. Samce dorastają do 8-9 cm, a samica jest często dwa do trzech razy większa od samca. Samce mają ciemnobrązowe modzele godowe na dwóch pierwszych palcach i wydają głośne, metaliczne "honk". U zwierząt z Borneo gardło samców jest jednolicie brązowoczarne, natomiast samice mają ciemny pas biegnący środkiem gardła.

Gatunek opisał Hermann Schlegel w 1858 roku. W 2021 roku przeniesiono go do rodzaju *Pelobatrachus* jako *Pelobatrachus nasutus*, ale nazwa *Megophrys nasuta* wciąż jest najczęściej używana w hobby i stosujemy ją również tutaj. Stanowiska z Tajlandii i części Sundy mogą obejmować inny, jeszcze nieopisany gatunek.

Toksyczność skóry: gatunek nie ma znanej trucizny skórnej i nie opisano podrażnień skóry u ludzi. Mimo to myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, wodą i podłożem.

M. nasuta to łowca z zasadzki, który leży nieruchomo i atakuje, gdy zdobycz przechodzi obok. Jest płochliwy i łatwo się stresuje. Wiele odłowionych zwierząt ginie wkrótce po imporcie, a szczególnie delikatne są duże samice, dlatego gatunek nie jest dla początkujących.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Megophrys nasuta występuje w południowej Tajlandii (m.in. w prowincji Yala), na całym Półwyspie Malajskim, w Singapurze oraz na Sumatrze i Borneo, gdzie spotyka się go zarówno w Indonezji, Malezji, jak i Brunei. Znany jest też z mniejszych wysp, takich jak Tioman, Bintan i Wyspy Natuna.

Zwierzęta w handlu pochodzą głównie z Malezji. Większość z nich to osobniki odłowione z natury, a większość z nich to samce, ponieważ łatwiej je znaleźć, gdy się odzywają.

> **Naturalny zasięg:** Tajlandia, Malezja, Singapur, Indonezja i Brunei.

ŚRODOWISKO

M. nasuta żyje w stale wilgotnym i chłodnym lesie deszczowym na nizinach i niższych stokach górskich, na terenie płaskim do stromego, chętnie w pobliżu strumieni i innych cieków. Zwierzęta leżą na dnie lasu w ściółce, często częściowo zakopane. Młode chowają się za dnia pod zwiędłymi liśćmi, a dorosłe leżą pod dużymi pniami i kamieniami. Wieczorem łatwiej je znaleźć, ponieważ ich oczy odbijają światło, a samce głośno się odzywają, zwłaszcza w okresie rozrodu.

Optymalna temperatura to 22-24 °C. Gatunek rozmnaża się przez cały rok w małych strumieniach i składa jaja pod kamieniami i pniami w wodzie.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm, a grupa 3-4 zwierząt co najmniej 100 × 50 × 50 cm. Najważniejsza jest powierzchnia dna, bo gatunek prawie się nie wspina, ale wysokość nie może być mniejsza niż około 40 cm: w przeciwnym razie zwierzęta uderzają pyskiem i rogami o pokrywę i nabawiają się otarć i łysych miejsc. Samice dorastają do dużych rozmiarów i potrzebują przestrzeni.

Podłoże musi dobrze trzymać wilgoć, np. 4-5 cm nienawożonego torfowca, włókna kokosowego lub kory storczykowej, przykryte grubą warstwą suchych liści. Zapewnij kryjówki z dużych rur korkowych lub półrur i korzeni. Rośliny na dnie zostaną zdeptane, więc stosuj rośliny na tylnej ścianie, sztuczne rośliny lub odporne gatunki, takie jak epipremnum i paprocie, które nie wymagają dużo światła. Unikaj podłoża, które może zostać połknięte, bo gatunek je łapczywie i żwir może wywołać zaparcie. Żaby często siedzą w tym samym miejscu, więc właśnie tam regularnie wymieniaj podłoże, a całe wymieniaj, gdy zakwaśnieje lub spleśnieje.

TEMPERATURA

Gatunek nie znosi upału. Utrzymuj w terrarium 21-24 °C w dzień i 18-21 °C w nocy i nie dopuszczaj, by przez dłuższy czas przekraczała 25 °C. Dodatkowe ogrzewanie rzadko jest potrzebne; jeśli latem nie jesteś w stanie utrzymać temperatury poniżej około 24 °C, wybierz inny gatunek. Ustaw terrarium w chłodnym pomieszczeniu bez bezpośredniego słońca i mierz temperaturę termometrem cyfrowym.

Do rozmnażania stosuje się suchszy i chłodniejszy okres trwający trzy do czterech miesięcy z wilgotnością 40-60 % i temperaturą około 18-21 °C, po którym następuje sztuczny deszcz (zob. rozmnażanie). Właściwe zimowanie nie jest potrzebne.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Utrzymuj wilgotność powietrza na poziomie 70-95 %. Gatunek dobrze znosi wysoką wilgotność, o ile wentylacja jest dobra, ale długie okresy mokrego podłoża i stojącego powietrza mogą go zabić. Nie może też przesychać. Zraszaj codziennie lub używaj systemu zraszającego i urządź terrarium tak, by miało zarówno wilgotniejsze, jak i suchsze strefy.

Zraszaj wodą odstaną przez dobę lub uzdatnioną wodą z kranu. Mierz wilgotność higrometrem cyfrowym.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zawsze zapewnij dużą, stabilną miskę z wodą lub niewielką część wodną z maksymalnie 6-8 cm wody, tak by żaba mogła się w niej moczyć i łatwo wyjść. Większa część wodna nie jest konieczna, ale w dużym terrarium jest zaletą. Używaj wody bez chloru i chloraminy, np. uzdatnionej wody z kranu lub deszczówki.

Często wymieniaj wodę i myj miskę bez detergentów. Płazy wchłaniają substancje przez skórę, więc unikaj resztek mydła, środków owadobójczych i środków czyszczących w terrarium i wokół niego.

OŚWIETLENIE I UVB

Żaba nie potrzebuje UVB do przeżycia, ale słabe źródło UVB (strefa Fergusona 1) przez 10-12 godzin dziennie może być korzystne. Zawieś oświetlenie nad jedną stroną, tak by reszta pozostawała w cieniu, i utrzymuj długość dnia około 12 godzin. Żaba jest najbardziej aktywna o zmierzchu i w nocy, a w dzień leży ukryta w liściach.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Megophrys nasuta jest żarłoczna i ma duży pysk. W naturze zjada owady, pająki, dżdżownice, ślimaki, kraby, skorpiony i krocionogi, a także małe kręgowce, takie jak jaszczurki, żaby i młode gryzonie. W terrarium podaje się świerszcze, szarańczę, karaczany, jedwabniki, dżdżownice i ślimaki; dużym osobnikom można od czasu do czasu podać oseska myszy. Pokarm nie może być zbyt szybki, a atak wyzwala ruch, więc karmienie pęsetą sprawdza się dobrze. Żaba chętnie je w dzień, zwłaszcza tuż po zraszaniu.

Młode karmi się codziennie. Dorosłe karmi się 2-4 razy w tygodniu, bo codzienne karmienie łatwo prowadzi do otyłości. Dobrze karm owady paszowe i obsypuj je wapniem i multiwitaminą co drugie lub trzecie karmienie. Nie podawaj zbyt dużych owadów i usuwaj resztki. Pokarm dla młodych opisano w części o rozmnażaniu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

M. nasuta to płochliwa, osiadła żaba, która najchętniej leży ukryta w liściach z uniesioną głową i ukośnie wzniesionym grzbietem, przypominając liść. Stres jest najczęstszą przyczyną chorób, zwłaszcza u świeżo importowanych zwierząt, dlatego ważne są spokojne otoczenie i wiele kryjówek. Gatunku nie należy brać do rąk; podczas sprzątania przenieś go do czystego, przezroczystego pojemnika.

Gatunek prowadzi głównie samotniczy tryb życia, ale nie tworzy terytoriów i poza okresem rozrodu można go trzymać w parach lub jako samca z dwiema samicami bez agresji. Pilnuj karmienia, bo większe samice mogą zjeść wszystko. Nie trzymaj go z innymi gatunkami: wszystko, co zmieści się w pysku, zostanie zjedzone. Głos samca to głośne "honk", słyszalne zwłaszcza podczas deszczu, a gdy zaczyna padać, zwierzęta ciemnieją.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samica jest znacznie większa i bardziej zaokrąglona od samca i ma stosunkowo większą głowę; samiec jest smuklejszy, ma modzele godowe na dwóch pierwszych palcach i się odzywa. U młodych zwierząt płeć bywa trudna do rozpoznania i staje się wyraźna dopiero, gdy są prawie dojrzałe płciowo. U dorosłych najlepszą cechą jest wielkość.

Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej jest niepewny i wynosi od 9 miesięcy do 3 lat. Osobniki odłowione z natury to prawie zawsze samce, więc niełatwo zdobyć parę.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie rzadko się udaje i wymaga dużego terrarium z systemem zraszającym i dużą częścią wodną o głębokości 5-8 cm. Trzymaj zwierzęta w suchszych (40-60 % wilgotności) i chłodniejszych (około 18-21 °C) warunkach przez trzy do czterech miesięcy, najlepiej w półroczu zimowym, a następnie uruchom deszcz z pierścienia zraszającego w pokrywie, podłączonego do pompy, tak by woda krążyła w obiegu.

Samce zaczynają się odzywać, gdy tylko zacznie padać. Na początku włączaj deszcz na kilka godzin naraz i stopniowo wydłużaj do 8-10 godzin, z najdłuższymi okresami w nocy. Ampleksus następuje często w ciągu doby, ale złożenie jaj może potrwać od kilku dni do tygodnia, a ampleksus nie zawsze kończy się jajami. Unikaj bardzo intensywnego lub bardzo długiego deszczu, który stresuje zwierzęta. Samice mogą jednak złożyć jaja także w misce z wodą bez deszczu.

JAJA I KIJANKI

Samica przykleja jaja do pni, kamieni, korka lub roślin tuż pod powierzchnią wody, w naturze do spodniej strony kamieni i pni w strumieniach, a jaja tworzą długą, luźną bryłę. Zniesienie liczy 300-2 400 jaj. Jeśli samicy brakuje powierzchni, składa jaja na jajach i wtedy wykluwa się tylko niewielka ich część, więc zapewnij dużo korka i dużych powierzchni pod wodą. Nie ma opieki nad potomstwem.

Jaja mają około 2 mm i są białawe. Kijanki mają lejkowaty, skierowany ku górze otwór gębowy i żerują wyłącznie przy powierzchni wody, więc kilka razy dziennie podawaj pływający pokarm, np. sproszkowany pokarm dla ryb lub pokarm dla kijanek. Kirysy mogą zjadać to, co opadnie na dno. Kijanki najlepiej rozwijają się w dużych zbiornikach ze żwirem i filtracją biologiczną, a nie w małych zbiornikach z częstymi podmianami wody. Woda musi być czysta i bez chloru.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

METAMORFOZA

Jaja rozwijają się powoli i wylęg następuje po około 12 dniach. Kijanki mają wtedy 12-20 mm i chowają się w żwirze, gdzie żywią się żółtkiem; po mniej więcej tygodniu żerują przy powierzchni, a po niespełna dwóch tygodniach pływają swobodnie. Tylne nogi pojawiają się po około dwóch i pół miesiąca, a metamorfoza następuje po 3-7 miesiącach w temperaturze 21-27 °C.

Gdy pojawią się przednie nogi, kijanka musi mieć płytką wodę i łatwy dostęp do lądu z wieloma kryjówkami.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode są bardzo płochliwe i potrzebują wielu kryjówek oraz dostępu do płytkiej wody. Utrzymuj wysoką wilgotność, przykrywając część siatkowej pokrywy i codziennie zraszając. Sortuj młode według wielkości, bo duże mogą zjadać małe.

Młode zjadają małe owady paszowe, takie jak świeżo wyklute świerszcze, larwy muszek owocowych, wazonkowce i małe larwy barciaka, obsypane wapniem i witaminami. Szybko rosną i w chwili sprzedaży mają około 4 cm.

Zdrowie i częste błędy

M. nasuta jest delikatna w niewoli, zwłaszcza osobniki odłowione z natury:

- Stres po odłowie i transporcie jest najczęstszą przyczyną chorób. Trzymaj nowe zwierzęta na kwarantannie w osobnym pomieszczeniu przez 60-90 dni i zajmuj się nimi po pozostałych zwierzętach.
- Pasożyty: zwierzęta odłowione z natury często mają dużo robaków, choć nie widać tego po nich. Zleć badanie kału weterynarzowi znającemu się na płazach; fenbendazol i iwermektyna działają na nicienie.
- Bakteryjne rany i zaczerwienione miejsca na brzuchu lub głowie. Czerwone obszary mogą też być skutkiem chytridiomikozy, więc zleć ich zbadanie.
- Zaparcie po połknięciu podłoża.
- Urazy pyska, jeśli terrarium jest zbyt niskie.

- Otyłość przy zbyt obfitym karmieniu.

Zdrowa żaba siedzi nieruchomo i częściowo ukryta, z głową uniesioną nad podłożem i grzbietem ustawionym pod kątem około 45 stopni, ma zaokrąglony brzuch, mocne kończyny i duży apetyt. Jeśli zwierzę nie chce jeść, chudnie albo pojawiają się obrzęki, rany lub zaczerwieniona skóra, skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.